
ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ

: চতুৰ্থ অধ্যায় :
-----

0. 08. 00 মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ কবিতা আৰু গীত ::
-----

0. 08. 08 অসমীয়া ভাষা জননীলৈ সুৱদি-সুৰীয়া বিভিন্ন সাহিত্য
সম্ভাৰেৰে আগবঢ়াই দি যোৱা অৰিহণাৰে অসমীয়া সাহিত্য আৰু
সংস্কৃতিৰ ইতিহাসত বৰেণ্য পুৰুষ হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰা মহান
পুৰুষসকলৰ মাজত মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ স্থান কোনো গুণেই কম নহয় ।

মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ কবিতাত নৈসৰ্গিক বৰ্ণনা, প্ৰকৃতিৰ বুকুত
বিচৰণ কৰা পশুপক্ষীৰ প্ৰতি থকা চেনেহৰ তান আদি প্ৰথমেই পৰিলক্ষিত
হয় । ঋতু পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে প্ৰকৃতিয়েও ৰূপ সলায় । বসন্তকালত গছে
বিবিধে পুৰণি সাজ এৰি নতুন সাজ-পিন্ধে । ৰাতুল ৰঙৰ কুঁহিপাতে পৃথিবী
সজায় । গছে বনে ফুল ফুলি জাতিস্কাৰ হয় । চৌদ্দিশে এক অনুপম ৰূপ
লাবণ্যই শোভা কৰে । এই ঋতু পৰিৱৰ্তনত পশু-পক্ষী, জীৱ-জন্তু অন্য কি
জীৱশ্ৰেণী মানুহৰ অন্তৰতো আনন্দৰ ঢৌ উঠে । এই বিনন্দীয়া প্ৰকৃতিৰ
বুকুত অমিয়া সুৰেৰে গীত গাই উডলা হৈ উঠে পশু-পক্ষী । কবিৰ হৃদয়তো
সেই কুলি কেতেকীৰ অমিয়া সুৰৰ গীতে ঝংকাৰ তোলে । সৃষ্টি হয়
হৃদয়ত কবিতা । প্ৰকাশ হয় কলমত ভাৱৰ আবেশ । কুলি চৰাইক লক্ষ্য কৰি
সেয়ে সৃষ্টি কৰে মিত্ৰদেৱে অপূৰ্ব কবিতা ----

'অ' কুলি অ' কুলি
আকৌ এবাৰ মাত কুলি
আকৌ এবাৰ মাত ।' *

* প্ৰসেনজিৎ কুমাৰ গোস্বামী : ন'ৰাৰ মিত্ৰদেৱ, পৃ: ২৪ ৰ পৰা সংগ্ৰহ ।

ন'ৰা-ছোৱালীৰ আনন্দৰ বাবে সৃষ্টি হয় অনুপ্রাসযুক্ত

অনুপম কবিতা -----

'বগাকৈ বগলী
বহনাই বহিছে
বলুকাত বিয়লি বেলা
বকুল বাগৰিছে
ববচা বনতে
বুটলি বিনাওগৈ ব'লা ।'' **

পদাশালিত ছুটীৰ আগে আগে মাছ ড়িল কৰাৰ সময়ত

ভাগৰুৱা ন'ৰা-ছোৱালীৰ ভাগৰ পলুৱাবৰ উদ্দেশ্যে আৰু প্ৰেৰণা দিবৰ

অৰ্থে মিত্ৰদেৱ মহন্তই লিখিছিল এনেদৰে -----

'তেজ উঠলক
প্ৰাণ উজলক
নাচক বাহু
নাচক প্ৰাণ ।'' ***

'মোষে উঠিল হেজুল বেলি
ঠেলি ডাৱৰৰ খেলি মেলি
ব'ল ব'ল ব'ল সময়ীয়া
মাণিক বেহাওঁ ব'ল ।'' *-*-*-*

**- সংগ্ৰহ : মহেশ্বৰ নেওগ : ঐ. সা. স. প. চত্বাৰিংশৎ বছৰ, প্ৰঃসঃ,
পৃঃ৭

*** প্ৰাগুক্ত আলোচনী, পৃঃ৭

****- সংগ্ৰহ : মিত্ৰদেৱ মহন্ত : গীতি শতদল, পৃঃ৬০

মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ কবিতাৰ পুথি হ'ল - জ্ঞান-লহৰী,
বাংঢালী, মোহনভোগ, ছন্দিতা, বসে চৌ চৌ, বৰ্ষ চকু ফলাফল ।

০. ০৪. ০২ জ্ঞান লহৰী মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ মৌলিক সৃষ্টি নহয় ।
 ই এখন শ্ৰীমৎ শংকৰাচাৰ্যৰ মণিৰতনমালা আৰু মোহমুদ্গৰ বেদান্তৰ
 স্যম্ভৱত কৰ অসমীয়া অনুবাদ পুথিহে । পাতনিত মহন্তই এইকথা এনেদৰে
 উল্লেখ কৰিছে ---

: শ্ৰীমৎ শংকৰাচাৰ্যৰ 'মণিৰতনমালা' আৰু 'মোহমুদ্গৰ'
 বেদান্তৰ স্যম্ভৱতক । অসমীয়া ভাষাত তাৰ পদ্য অনুবাদ
 এখনি পাইছিলো । কিন্তু সেই অনুবাদ একো ভাল যেন
 নেনাগিল । গতিকে নিজেই তাৰ অনুবাদ হাতত লৈ সমাপ্ত
 কৰি ৰাইজৰ আগত দাঙি ধৰিলো ।

পুথিখনৰ অনুবাদসমূহ সুন্দৰ হৈছে । উদাহৰণ স্বৰূপে
 দুটা মান শ্লোকৰ ভাঙনি দাঙি ধৰা হ'ল । প্ৰথমটো মণিৰতনমালাৰ
 পৰা আৰু দ্বিতীয়টো মোহমুদ্গৰৰ পৰা ---

(১) মূল শ্লোক : শত্ৰোমহাশত্ৰু তমোহস্তি কো বা
 কাম: সকোলোহনৃত লোভতৃষ্ণা ।
 ন পূৰ্যতে কো বিষয়ে: সত্ৰব
 কিং দুখ মূলং মমতাভিধানম্ ॥২১ ॥

অসমীয়া অনুবাদ : কাম, ক্ৰোধ, লোভ, তৃষ্ণা, অসত্য যতোক ।
 শত্ৰুত কৰিয়া শত্ৰু জানিবা প্ৰত্যেক ॥
 আশা নাম মহানদী সদায়ে অপূৰ্ণ ।
 মমতাত পৰে নাভি দুখ হেতু অন্য ॥

(২) মূল শ্লোক : কামঃ ক্ৰোধঃ লোভঃ মোহঃ ।
 ত্যক্ত্বাত্মানঃ পশ্যতি কোইহম্ ॥
 আত্মজ্ঞান বিহীনা মূঢ়া : ।
 তে পচ্যন্তে নৰকে নিগূঢ়া ॥২৫॥

অসমীয়া অনুবাদ : কাম ক্ৰোধ লোভ এৰি যায়া মোহ
 পৰমাৰ্থ লোভা বাচি ।
 কোন তুমি আমি নজানি অজ্ঞানী
 নমৰা নৰকে পচি ॥

পুথিখনত পূৰ্ববৰ্ণকৰ ১০, মণিৰতনমালাৰ ৩২ আৰু মোহ
 মূদগৰৰ ১৬ টা ধৰি মুঠ ৫৬টা শ্লোকৰ ভাঙনি কৰা হৈছে । ভাঙনি
 অতি প্ৰাঞ্জল ভাঙনি হৈছে ।

০ . ০৪ . ০৩ বাংঢালী মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ মৌলিক কবিতা পুথি ।
 ইয়াত মুঠ ৫৬টা কবিতা সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে । ই এখন সুন্দৰ কবিতা
 পুথি । পুথিখনৰ এটি পৰিলক্ষণীয় দিশ হ'ল যে ইয়াত তেওঁৰ হাতে লিখা
 কবিতা পুথি ৰসে চৌ চৌ নামৰ কবিতা পুথিবো কিছু কবিতা সন্নিবিষ্ট
 কৰা হৈছে আৰু এই কবিতা কেইটাক উদভট কবিতা নামেৰে নামাংকিত
 কৰিছে । কৃত্তিক সংখ্যা একৰ পৰা সাতত্ৰিশলৈ সাধাৰণ কবিতা হিচাপে
 আৰু কৃত্তিক সংখ্যা আঠত্ৰিশৰ পৰা চাপনলৈ মুঠ ১৬টা কবিতাক উদভট
 কবিতা বুলি তেওঁ লিখিছে ।

পুথিখনিৰ প্ৰথম প্ৰকাশ ১৯৫৭ খ্ৰিষ্টাব্দ । প্ৰকাশক:

দত্ত বৰুৱা কোম্পানী নলবাৰী, গুৱাহাটী । বেচ : টৈখ্য অনা ।

প্ৰথম প্ৰকাশিত পুথিখনিত যথেষ্ট বানান ভুল পৰিলক্ষিত হয় । অৱশ্যে
মিত্ৰদেৱ মহন্তই নিজ হাতেৰে বৰ্ণাশুদ্ধি কৰি দিয়া পুথিখনৰ পৰা তথ্য
সংগ্ৰহ কৰা হৈছে ।

'বাংঢালী'ত সন্নিবিষ্ট কৰা কবিতা সমূহৰ প্ৰথম

কবিতাটিৰ নাম হৈছে 'গাঁও জেউতি' । গাঁও জেউতিৰ যোগেদি

কবিয়ে নগৰ আৰু চহৰৰ পাৰ্থক্য দাঙি ধৰি ক'ব খুজিছে যে নগৰ তৈয়াৰ
কৰিছে মানুহে । কিন্তু চহৰ অৰ্থাৎ গাঁওক সৃষ্টি কৰিছে একমাত্ৰ ভগৱন্তই
প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যেৰে ভৰপূৰ কৰি । গাঁৱৰ মানুহৰ অন্তৰ সৰলচিত্তীয়া ।
কোনো মান অভিমান, মিছাৰ আশুযু, ৰহণ লগোৱা কথাৰ চাতুৰি,
দুখীয়াৰ প্ৰতি কৰা তাচ্ছিল্যভাৱ আদি গাঁৱৰ মানুহৰ অন্তৰত নাই আৰু
সেয়ে গাঁৱৰ নিচিনা সাধাৰণ আৰু সৰল জীৱনেই কামনা কৰিছে ।
সেই গাঁওতেই যেন প্ৰতি জনমে জনমে গাঁৱলীয়া হৈ জনম লয় ।

দ্বিতীয় কবিতাটোৰ শিৰোনামা হ'ল 'নামঘৰ' । নামঘৰ

হ'ল জাতিবৰ্ণ নিৰ্বিশেষে সকলোৰে একেলগে ভগৱানৰ নাম শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন
কৰিব পৰা প্ৰাণকেন্দ্ৰ স্বৰূপ । ইয়াতে সন্তাপী, পাপী সকলোৰে আহি
নাম লৈ পৰাণ জুৰাব পাৰে । ইয়াতে যেন মহাপুৰুষৰ অমৃতহেন সত্যবাণীৰ
কথন-মখন হয় । সেয়ে মহন্তই বৈষ্ণৱ যুগৰ আদৰ্শৰ ভেটিত নামঘৰ

যোগেদি সামাজিক সমস্যাসমূহ সমাধান হোৱাটো বিচাৰে। মহন্তই
কৈছে গাঁৱলীয়া জীৱন নিৰাময় কৰিব লাগিলে প্ৰথমতে সমাজত সত্য
প্ৰতিষ্ঠা হ'ব লাগিব। সেয়ে মহন্তই তেওঁৰ কাব্যৰ গহীন ভাৱৰ
কবিতাসমূহৰ মাজেদি দয়া, সত্য, সৰলতা, পবিত্ৰতা, সহিষ্ণুতা,
অহিংসা, ঠেংৰ আদি দৈৱী সম্পদ সমূহৰ চিত্ৰ আঁকিছে।

বাকীবোৰ কবিতাৰ নাম যথক্ৰমে 'দাস তোমাৰেই',
'মাগন', 'প্ৰাণসখা', 'সত্যাপ্ৰহ', 'কৰ্মযোগী', 'সবাহ', 'সাৰিয়ান
দিন', 'গাঁৱৰ মেল', 'এনে ল'ৰা লাগে', 'সত্যৰ বল', 'দুখীয়াৰ দুখ',
'হাতৰ স্বৰ্গ', 'সাধুজীৱন', 'অমৃতৰ পুত্ৰ', 'লুংচেৰ ভলুকা', 'দেউতাৰ
ছাৰি', 'যজ্ঞৰ দুখ', 'বোটৰ আগত', 'নৱপঞ্জী ফলাফলম',
'হাকীমৰ খং', 'ধুমুলোচন', 'পূৰ্ণস্বৰাজ', 'এবছৰীয়া সাধু', 'আমি
অসমীয়া', 'মাইৰ পিঠা', 'ল'ৰাৰ ভূগোল', 'বনুৱা বটৰা',
'ল'ৰাৰ ইতিহাস', 'গাওঁ আৰু নগৰ', 'বাগান শতনাম', 'মই যি
সভাত নাই', 'গোঁফ ডাঢ়ি', 'খাহী পিঠা', 'সংস্কৃত মাতৃভাষা',
'নামকাৰ' আৰু বাকীকেইটা "উদভট কবিতা" নামেৰে নামকৰণ কৰিছে।

সংগ্ৰহ কৰা প্ৰথম সংস্কৰণৰ 'বাংঢালী' পুথিখনৰ বেটুপাটৰ
পিছৰ পৃষ্ঠাত মহন্তৰ নিজ হাতৰ আখৰেৰে লিখা দুটামান টোকা (Note)
পৰিলক্ষিত হৈছে। তাত লিখা আছে 'যজ্ঞৰ দুখ' নামৰ কবিতাটি মো:
জেহিৰুদ্দিনৰ অনুৰোধত। সেইদৰে 'ধুমুলোচন' স্বৰ্গত প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ চাটোৰ্জী
(H.M.)ৰ অনুৰোধত আৰু 'গাওঁ আৰু নগৰ' জনমভূমি কাকতৰ অনুৰোধত লিখা।

'যজ্ঞ'ৰ দুখ' কবিতাটিৰ মাজেদি এক অমল হাস্যৰসৰ সৃষ্টি কৰিছে কবিয়ে । একে চেহেৰাৰে, একে স্বাস্থ্যৰে যজ্ঞ হলে কেতিয়াবা যে ক'ত ক'ত কি অঘটন ঘটি যায় কবই নোৱাৰি । কেৰেক্টুৰাই তামোল খায় নেউলক বাণ্ডি কিলোৱাৰ দৰে এই কবিতাটিৰ মাজেদি মানুহে ভ্ৰম কৰি এজন যজ্ঞই কৰা ভুলৰ বাবে আনজনে যে কেনেদৰে প্ৰতিফলিত কিল খাব লগীয়া হয় তাৰে ছবি সুন্দৰ ভাবে ফুটাই তুলিবলৈ সক্ষম হৈছে । অন্য কি আঠ মতলাতো ছেগ বুজি অন্যটোৱেহে গৈ জোঁৱাই হ'লগৈ । এইদৰে কবিয়ে দুখটো যজ্ঞজনে কৰা দুখটোমিবোৰ কেনেদৰে শান্তজনে মূৰ পাতি লব লগীয়া হয় তাৰেই এখন সুন্দৰ ছবি দাঙি ধৰিছে আৰু পৰিলেখত বিধাতাৰ ওচৰতো পুণৰ বাৰ যাতে যজ্ঞ হৈ জনম নিদিয়ৈ তাৰ বাবে শান্তজনে প্ৰাৰ্থনা কৰিব ।

'ধূম্ৰলোচন' কবিতাটিৰ যোগেদি 'ধূম্ৰলোচন' নামৰ অসুৰ জনে কেনেকৈ ভোলানাথ শিৱৰ ওচৰত যাৰ মূৰতেই হাত থয় সিয়েই ভ্ৰম হয় তেনে বৰ খুজি যেতিয়া ভোলানাথৰ মূৰতেই হাত থৈ বৰ পৰীক্ষা কৰিব খুজিলে তেতিয়াহে শিৱৰ চেতনা আহিল যে কি মহামূৰ্খামি কৰিলে অপাত্ৰত বৰ দি । শিৱ নিজেই দেখে এতিয়া ভ্ৰম যায় । শিৱই উপায় নাপায় বাঘ ছাল উম্বৰু পেলাই পলাই দৌৰি ফুৰিবলৈ ধৰিলে আৰু ধূম্ৰলোচনেও শিৱৰ পিছ নেৰিলে । শিৱ গৈ বুঢ়াৰ ওচৰ পালেগৈ । বুঢ়াই ঘটনাটো জানি কথা বিষম দেখি বিষ্ণুৰ ওচৰলৈ তৰানৰা চিঙি দৌৰ মাৰিলে ।

বিষ্ণুৱে তেতিয়া ভাট খাই আছিল। ইপিনে তেওঁ 'হৃষীকেশ মোক
 ৰক্ষা কৰা' বুলি বাহিৰত চিঞৰা শুনিলে। শিৱ আৰু বুদ্ধা দুয়োৰে
 কাণত মিনতি শূনি ওলাই আহি দেখে অসুৰে শিৱক চিত্ৰে ৰি চিত্ৰে ৰি
 মাতি কৈছে -- যে কিহৰ দেৱতা ওলাইছে বৰ দি এতিয়া
 পলাই ফুৰিব আহিছে। বিষ্ণুৱে কথাটো জানি লাহেকৈ বুদ্ধি কৰি
 ক'লে --- 'মূৰ্খ অসুৰ নিজৰ মূৰটো থাকোতে হবলা লোকৰ মূৰত হাত
 দিবলৈ যাৱ। তই দেখোন নিজৰ মূৰতে হাত দি পৰীক্ষা কৰিব পাৰ।''

অসুৰেও ভাবিলে হয় নিজৰ মূৰটো থাকোতেনো তেওঁ
 ইমান মূৰ্খনে লোকৰ মূৰ খেদি খেদি ইমান দূৰ পালেহি। সেইবুলি
 নিজে নিজৰ মূৰত হাত দি বৰৰ পৰীক্ষা কৰিলে আৰু লগে লগে অসুৰ
 ভষ্ম হ'ল।

বিষ্ণুৱেও মহাদেৱক সাৱধান কৰি ক'লে যে যাতে তেওঁ
 ভবিষ্যতে এনে ভুল নকৰে আৰু যাকে তাকে অৰ্থাৎ অপাত্ৰত বৰ দি বিপদত
 নপৰে।

'বাংঢালী' কবিতা পুথিখনত স্মিনবিষ্টি কবিতাসমূহে
 পুথিখনৰ নামৰ অৰ্থ সুন্দৰ ভাবে বহন কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছে লগতে ইয়াৰ
 কবিতাসমূহে পাঠকক সঁচাকৈয়ে আনন্দ দিয়াত কৃপনালী কৰা নাই।

ফকৰা-যোজনা সদৃশ কবিতাবোৰ ৰচনা কৰি মহন্তই
 অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰাচীন সম্পদবোৰৰ ধাৰা প্ৰবাহিত কৰাৰ চেষ্টা

কৰিছে । জীৱনৰ ভাটী বয়সত ৰচনা কৰা এই কাব্যৰ মাজেদি
কবিৰ চিন্তাৰ এক আৰু ভাব আৰু ভাষাৰ স্পষ্টতা প্ৰকাশ পালেও ,
চিন্তাৰ লগতে সৌন্দৰ্য স্পৃহা প্ৰকাশ পোৱা নাই ।^৪

০. ০৪. ০৪ ৰসে চৌ চৌ পুথিখন এখনি সৰু হাতে লিখা কবিতা
পুথি । তাত মুঠ ৬টি কবিতা সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে । অৱশ্যে ছয়োটিয়েই
কবিতা নহয় । প্ৰথম পাঁচটিহে কবিতা । শেষৰটি এটি গীতহে । অৱশ্যে
এই গীতটিক বাদ দি বাকী পাঁচটিৰ কবিতাৰ প্ৰথমটি কবিতাক সৰ্বসাধাৰণ
শ্ৰেণীৰ কবিতাত ধৰি আৰু বাকী চাৰিটি কবিতা উদ্ভট কবিতা নামেদি
বাংঢালী নামৰ কবিতা পুথিত মহন্তই সন্নিবিষ্ট কৰিছে । সেয়ে সেই
দিগৰ পৰা চালে 'ৰসে চৌ চৌ' নামৰ কবিতা পুথিখন কবিতা পুথিৰ
তালিকাত অন্তৰ্ভুক্ত নকৰিলেও হয় ।

০. ০৪. ০৫ মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ হাতেলিখা আন এখন পুথি হ'ল ছিন্দতা ।
ইয়াত মুঠ চৌৰাল্লিছটা কবিতা সন্নিবিষ্ট হৈছে । তাৰে অৱশ্যে
সাতটা প্ৰকৃত গীতৰ শাৰীতহে পৰে । অন্যহাতেদি ইয়াৰো নটা ধেমে-
লীয়া কবিতাক ইয়াৰ পৰা আঁতৰাই নি বৰ্ষ চকু ফলাফল নামেৰে এখনি
সৰু ব্যঙ্গ্য কবিতা পুথিত প্ৰকাশ কৰিছে । ছিন্দতাত সন্নিবিষ্ট ওপৰো-
ল্লিখিত সাতোটা গীত কিন্তু তেওঁৰ গীতি শতদলত সন্নিবিষ্ট হোৱা

১. দীনেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য : অসমীয়া কাব্য সাহিত্য আৰু জাতীয় জীৱনত
প্ৰগতিবাদী চিন্তা , ২য় খণ্ড, ১৯৮২, পৃ: ১৯-২১

চকুত নপৰে । যি কি নহওঁক নটা খেমেলীয়া কবিতা আৰু সাতোটা
গীতক বাদ দিলে ছান্দতাত মুঠ আঠাইছটাহে কবিতা আছে ।

ছান্দতা পুথিত সন্নিবিষ্ট কবিতাসমূহৰ কিছু কিছু খেমেলীয়া
আৰু কিছু কিছু ব্যঙ্গ্যাত্মক । ছান্দতাৰ 'ধনৰগছ' নামৰ প্ৰথম কবিতাটোৰ
এই স্তবকটি পঢ়িলেই তাৰ ব্যঙ্গ্যতা উপলব্ধ কৰিব পৰা যায় ----

"ছবিৰ কাৰণে
চিন্তা নকৰিবা
ছপালেই ছবি হয় ।
মনুষ্য যেহেন
বান্দৰো তেহেন
ডাৰউইন্ চাহাবে কয় ।"

আঠ নম্বৰ কবিতাটিৰ পৰাও আৰু এটি উদ্ধৃতি দাঙি ধৰা

হ'ল ----

"তিনিজন যন্ত্ৰীয়ে একাদশী পালি
মাংসৰে ধৰিলে চাউল ।
শিপিনী সংঘৰ সত্যে আইদেৰে
টাঁতত লগালে আউল ।।
বিভিন্ন চার্জনে ব্লাড প্ৰেচাৰত
য়েকেৰাৰ ভৰণ ললে ।
চেচনৰ জেজে আইনক উলিওঁঘ
অস্মীয়া কথা ক'লে ।"

পাতাইছ নম্বৰৰ কবিতাৰ পৰা আৰু এটি স্তবকৰ উদ্ধৃতি

ইয়াত দিয়া হ'ল ----

"মেনেজাৰ বাস কৰে ইন্দুৰ পুৰীত ,
কেৰাণী মহৰী থাকে পাৰৰ বাহত ।
বনুৱাৰ এশ ফুটা টোকোৰা পঁজাত ,
"গৰী বীহটাও"- গীত সভা-সবাহত । "

ছন্দতাৰ কবিতাসমূহত শিশু বিষয়ক কবিতা কেইটিমানো
সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে । শিশু বিষয়ক কবিতা কেইটাত শিশুৰ উৎসুকতা
আৰু মনস্তাত্ত্বিক দিশ এটাও উন্মোচন হৈছে । উদাহৰণ স্বৰূপে
'মই যেতিয়া ডাঙৰ হ'ম' কবিতাটিকেই লব পাৰি ।

"মই যেতিয়া ডাঙৰ হ'ম
গজিব গোঁফ ডাঢ়ি ।
ৰাতিপুৱাই শই উঠিম
গল হেঁকাহি মাৰি ॥
আই পিতাক দিম জগাই
যাৰ যি কাম দিম জগাই
নিজে বহিম তামুলী পীৰাত
ভালকৈ লেপেটা কাঢ়ি ।
মোৰ দিহাতহে হ'ব লাগিব
ঘৰৰ যি বনবাৰি ॥ "

সেইদৰে ছন্দতাত সন্নিবিষ্ট শিশু বিষয়ক গীতকেইটিতো
শিশুৰ মনৰ ভাব প্ৰকাশ পাইছে ---

"এটি দুটি আলুগুটি
 দুটি দুটি কচুগুটি
 গুটি গুটি তিনি গুটি
 কঠাল গুটি নৈ ।
 পৰ্ব্ব তেলত যিটি গুটি
 লোশ মাৰি তুলি জুতি
 দিযে আমাক আবু আয়ে
 নিতে খাবলৈ ॥

.....
 আবু আই এ আবু আই এ
 কওঁ বিধতাক
 চলি পৰি বগা হক
 দাত মাৰি সুলী হক
 আমাৰ আবুক জীয়াই থক
 মইত কাললৈ ॥ "

০. ০৪. ০৬ বৰ্ষ চক্ৰ ফলাফল নামৰ এই কবিতা পুথিখনক মিত্ৰদেৱ
 মহন্তই নিজেই এখন খেমেলীয়া কবিতাৰ পুথি বুলি নামকৰণ কৰিছে ।

নতুন বছৰত নতুন পৰিষ্কাৰ কৰি দিয়া বৰ্ষ চক্ৰ ফলক ব্যৱহাৰ কৰি
 কৰি কবিতাৰ পুথিখন ৰচনা কৰা হৈছে । "স্বৰ্গেচ সুখমাপ্নোতি",
 "পৰ্বতে চ ধনাগম", "গগনে যান উজ্জৱল", "চক্ৰফলং দৰিদ্রতা",
 ক্ৰোড়েচ সুখমাপ্নোতি", "শৰেচ চ মহতী লক্ষ্মী", "সস্তুে ভাসনং
 ফলম্", "ধৰণ্যাং পুত্র সম্ভৱতি", আৰু "মৰণং বসাতলে" এই
 নবিধ ফলক ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে 'বৰ্ষ চক্ৰ ফলাফল' নামৰ ন পৃষ্ঠাৰ এই ক্ষুদ্ৰ
 ব্যৱহাৰ কবিতা পুথিখনৰ যোগেদি । ইয়াত কবিৰ সূক্ষ্ম নিৰীক্ষণ আৰু
 ভাৱানুভূতি সুন্দৰ ভাবে প্ৰতিফলিত হৈছে । উদাহৰণ স্বৰূপে তলত ইয়াৰে
 দুটিমান কবিতা তুলি দিয়া হ'ল ---

* স্বৰ্গেচ সুখমাত্ৰে প্ৰতি (৩/৪/৫)

স্বৰ্গেচ যিজন
 পৰিল ইবাৰ
     'মাকিৰ্ণ' চৰকাৰক কৈ ।
 বাগিচাৰ কাৰণে
 চন্দ্রলোকত
     থক ম্যাৰী পটা লৈ ॥
     'বেজিষ্টা' ডাকত
 বেগতে জনাই,
     'ৰকেট' 'চিট্টে' ল'ব ।
 পূজপতি ভাইক
 ফুটকে নিদিব
     দিলেই বিনচ হ'ব ॥

এই কবিতাটি তেওঁ হাতেলিখা 'ছন্দিতা' নামৰ কবিতা
 পুথিখনত সন্নিবিষ্ট হৈছে । অৱশ্যে কবিতাটিৰ শেষৰ শাৰীটো
 বৰ্ষ চকু ফলাফলত 'দিলেই বিনচ হ'ব' ৰ পৰিবৰ্তে ইয়াত 'কথাটি
 গুপ্তে থ'ব' বুলিহে আছে ।

* চক্ৰফলং দৰিদ্ৰতা (২/১০/১১)

চক্ৰেচ যিজন
 পৰিল ইবাৰ
     নল'ব মটৰ বাছ ।
 চক্ৰা ফুটিব
 বেক ডাঙিব
     ডাঙিব বাসুপাৰ গ্লাছ ॥

নহ'লে নেহাৎ
 বুঢ়া বলদেৰে
     কিনিব লাং পাং গাড়ী ।
 দৰিদ্ৰুতাই
 ছুব নোৰাৰিব
     ফাঁকতে যাবগৈ মাৰি ॥

'শংখ চ মহতীলক্ষ্মী' (২১/২২/২০)

শংখত যিজন
 পৰিল, ভাৰ্য্যাক
     পিপ্খাব শংখৰ খাৰু ।
 নাকতো যদিহে
 শংখৰেই ফুলি
     তাতোকৈ এফেৰি বাৰু ॥

শাকিণী হ'লেও
 ধনৰ ভঙাল
     সিজনীৰ হাততে দিব ।

'হিচাব' নল'ব
 মহতী লক্ষ্মীয়ে
     মাখি কণী দিয়াদি দিব ॥

এই ক্ষুদ্ৰ কবিতাপুথিখনত সপ্তবিংশত নটা কবিতাৰ প্ৰতিটি
 কবিতাত বাৰটাকৈ শাৰী পৰিলক্ষিত হয় । ইয়াৰ প্ৰতিটি কবিতাৰ
 ব্যঙ্গ্যতা মাজিৰ্ত ভাষাৰে প্ৰতিফলন ঘটাইছে ।

০. ০৪. ০৭ মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ বৰ বহিলী এখন গীতৰ পুথি । এই গীতৰ পুথিখনত মুঠতে আঠটা গীত আছে । এইকেইটি হৈছে স্বদেশৰ হকে প্ৰাণ দিয়া আৰু দিবলৈ আগবঢ়া বীৰ জোৱান সকলৰ প্ৰতি উৎসৰ্গ কৰি তেওঁলোকক শূদধা জনাইছে ।

এই আঠোটি গীতেই স্বদেশ প্ৰেমমূলক । গীতকেইটিয়ে ভাৰতৰ জোৱানসকলৰ বীৰত্ব প্ৰকাশ কৰিছে । প্ৰতিটি গীতকেই বৃন্দগান আখ্যা দিব পাৰি । প্ৰকাশৰ চন আদি চাই এই গীতকেইটা যে ১৯৬২ খ্ৰিষ্টাব্দত চীনে ভাৰত আক্ৰমণ কৰিছিল তাৰে পটভূমিত ৰচিত হৈছিল বুলি ধাৰণা কৰিব পাৰি । জোৱানসকলে দুৰ্গম পাহাৰতো চীনা সৈনিক-সকলক প্ৰতিহত কৰিবলৈ আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰি যি সাহসিকাতৰ পৰিচয় দিছিল সেইটো দৃষ্টিগোচৰ হয় । তলত উল্লেখিত কেইটিমান গীতৰ কলিৰ দ্বাৰাই সেই কথাৰ স্পষ্টতা অনুভৱ কৰিব পাৰি । পুথিৰ দ্বিতীয়টি গীতৰ পৰা এই কলিটো লোৱা হৈছে ---

"চীনে চিনা নাই ভাৰতৰ তেজ
 উতলে হেৰালে যান,
 নিদিষে কদাপি জননীৰ যুথ
 তিলকো পৰিব স্নান ।
 বীৰ ভাৰতৰ একতা যন্ত্ৰ
 গণিতা নকৰে মাৰণ-যন্ত্ৰ
 যাব আগুৱাই
 মৰ নোদোৱাই
 বীৰ জননীৰ বীৰ সন্তান ॥"

সপ্তমটি গীতৰ পৰা এই কলিটি চোৱা যাওঁক --

"যৰণ-বাদীৰ নহয় ভাৰত
জীৱন-বাদীৰ দেশ ।
যৰিল যৰণ ধৰ্ম্ম ফ্ৰেণ্ড
উৰিল যত্ন কেলশ ॥

.....

ভীৰুৰ যত্ন শতশত বাৰ
বীৰৰ যৰণ এদিন এবাৰ
সেই যৰণো যৰণ নহয়
অমৃত পৰিবেশ ॥"

অষ্টমটি গীতৰ এই স্তৱকটি চোৱা যাওক ---

"অ ভাৰতৰ আশা খলী
বীৰ 'জোৱানৰ' দল ।
মচ জননীৰ চকুৰ পানী
চল্ চল্ চল্ চল্ ।

.....

সেই ভাৰতত জনম ধৰি
আহ মৰিমূৰ কৰি অৰি
বাপক বিশ্ব খৰখৰি
চাই 'জোৱানৰ' বল ॥"

০. ০৪. ০৬ মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ বৃহৎ আকাৰৰ গীতৰ পুথি হৈছে

গীতিশত-দল । প্ৰকাশক - লয়াৰ্ছ বুক ষ্টল । প্ৰথম প্ৰকাশ ১৯৫৯ খ্ৰিষ্টাব্দ ।

মূল্য ডেৰটকা মাথোন । পুথিখন অমায়িক চৰিত্ৰাধিকাৰী অনুজোপম

বন্ধু শ্ৰীযুত ৰাধানাথ হাজৰিকাৰ সুকোমল কৰত উছৰ্গা কৰিছে - গীতিকাবে ।

পাতনিত মহন্তই এই পুথিৰ বিষয়ে এনে ধৰণে উল্লেখ
কৰিছে ----

'গীতি শতদল' ছাত্ৰ অৱস্থাবে পৰা লেখা গীতসমূহৰ
সংগ্ৰহ । ইং ১৯০২ চনত কলিকতাৰ এইচ- এম্ ডি
কোম্পানীত ৰেকৰ্ড দিবলৈ নি এজন যৰমৰ ছাত্ৰই প্ৰায়
দশ-গীতৰ এটি ভাগ হেৰুৱাই থৈ আহিল । দুখৰ বিষয়
সেই একেটি নকলেই আছিল মোৰ হাতৰ সমল ।

আজি ২/৩ বছৰে আৰ তাৰ মথত নাইবা হাতত
থকা যিমানখিনি পাবো সংগ্ৰহ কৰি আৰ লগতে ন-কৈ
গোটাডিয়েক ৰচি, সংখ্যাত এশ চাৰিটি পূৰ্বকৈ এই
গীতিশতদল প্ৰকাশ কৰা হ'ল ।^২

'গীতি শতদল'ৰ পাতনিত যদিও মহন্তই এশ-চাৰিটি
গীত পূৰা কৰি প্ৰকাশ কৰিছে বুলি উল্লেখ কৰিছে প্ৰকৃত পক্ষত 'গীতি
শতদল'ত এশ চাৰিটি গীত তাত নাই । কৃত্তিক সংখ্যা হিচাপে তাত
এশটি গীতহে উল্লেখ আছে । অৱশ্যে কেইবাবাৰো পৰীক্ষা কৰাৰ পিছত
দেখা গ'লে যে প্ৰকৃত পক্ষত তাত এশ এটি গীতহে সন্নিবিষ্ট হৈছে ।
কিয়নো কৃত্তিক নং ৯৫টো জুলুকুমে দুবাৰ ছপা হৈছে । গতিকে সেই
ফালৰ পৰা চালে কৃত্তিক নং মুঠ এশ এক অৰ্থাৎ গীতো সবৰ্মুঠ এশ এটাহে
হয় ।

'গীতি শতদল'ৰ নাম নিৰ্বাচন সুন্দৰ হৈছে । ইয়াত
এশ এটি গীত থকাৰ বাবেই মহন্তই এই গীতৰ পুথিৰ নাম 'গীতি শতদল'
নিৰ্বাচন কৰিছে ।

২. যিওঁদেৰ মহন্ত : গীতি শতদল, পাতনি, প্ৰঃপ্ৰঃ ১৯৫৯, পৃঃ

পুথিখনত আগকথা লিখি দিছে অসম সাহিত্য সভাৰ ১৯৫৮ খৃষ্টাব্দৰ তিনিচুকীয়া অধিবেশনৰ সভাপতি পদমধৰ চলিহা এম-এ, বি-এল ডাঙৰীয়াই। এই 'গীতি শতদল' গীতি সংকলনটিতেই সন্নিবিষ্ট হৈছে অসম সাহিত্য সভাৰ উদেবাধনী গীতৰূপে স্বীকৃতি পোৱা মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ 'চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী' নামৰ অনুপম গীতটি। এই গীতটিৰ মাজেদি মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ সু-গভীৰ স্বদেশপ্ৰেম আৰু মাতৃ ভাষাৰ প্ৰতি থকা পুৰল অনুৰাগৰ উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন প্ৰকাশ পাইছে।

গীতিশতদলৰ আগকথাৰ লিখক পদমধৰ চলিহাদেৱে এই গীতৰ ক্ষেত্ৰত এনে ধৰণে মন্তব্য আগবঢ়াইছে ---

‘চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী’ শীৰ্ষক সু-প্ৰসিদ্ধ গীতটি মহন্তদেৱৰ সুগভীৰ স্বদেশ প্ৰেম আৰু মাতৃভাষাৰ প্ৰতি পুৰল অনুৰাগৰ উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন। উপযোগী সংস্কৃতীয়া শব্দৰ মধুৰ সমাবেশত আৰু অনুপ্ৰাসৰ ঐন্দ্ৰজালিক ক্ৰিয়াত শতদলৰ প্ৰথম পাৰ্থক্যটিয়ে কাণত আৰু প্ৰাণত মোট বৰষাৰ অনুভূতি হয়।^৩

উল্লেখিত গীতটিৰ সম্পৰ্কত গীতিকাবে এনে ধৰণে কৈছিল --

: ১৯২৫ নে ২৬ চন মানৰ কথা। ঢাকা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা এল্টি, প্ৰশিক্ষণ লৈ ট্ৰেইনেৰে ঘৰলৈ ঘূৰি আহোঁতে “চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী” গীতটিৰ প্ৰথম শাৰী বচনা কৰোঁ। লগতে সুৰটো কেনেকুৱা হ’ব মনতে

৩. পদমধৰ চলিহা : গীতি শতদল, আগকথা, প্ৰঃপ্ৰঃ ১৯৫৯,

গুণ গুণাই আহিছিলো । পিচদিনা কি হ'ল কণ্ঠ শূন্য ।
 পুৰাবেনাচেই হাতত গীতটি লৈ স্বৰ্গীয় দৰ্পনাথ শৰ্মাৰ
 ওচৰলৈ গ'লো । দৰ্প শৰ্মাই গান বাজনা কৰি বৰ ভাল
 পাইছিল । তেওঁ মোৰ গীতটি পাই বৰ আনন্দ পালে ।
 লগে লগেই পিচৰ শাৰী কেইটিত সুৰ দিলে । পিচত
 ১৯২৮ চনত অগ্নিকবি কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্যৰ সভাপতিত্বত
 যোৰহাটত বহা অসম সাহিত্য সভাৰ মুকলি অধিবেশনত
 উদেবাধনী গীত হিচাপে গ্ৰহণ কৰে ।^৪

'গীতি শতদল'ত অসম সাহিত্য সভাৰ ভাষা বিষয়ক হিচাপে
 লিখা ও সন্নিবিষ্ট কৰা অন্য কেইটিমান গীতত উল্লেখিত ---

মাধৱ সুধাকৰ শংকৰ সন্নিতা
 ভট্ট সৰস্বতী কন্দলী পূজিতা
 কবি কুল মন্দিতা
 শূৰ বীৰ বন্দিতা
 চিৰ অভিনন্দিতা সুৰ বাণী বন্দে ॥
 বন্দে, বন্দে, জননী তৰ সন্ততি বন্দে ।

আৰু ---

'দুবৰি বনৰে নীযুৰ ভাঙ্গি ভাঙ্গি
 আহিবা দুটি পাৰ'বুলি পুণ্য তিথিৰ দিনা

পঁজাত ধূলি পেলোৱা অতিথিক আদৰণি জনাই মূৰৰ চুলিৰে পাৰ মলচি,
 দেহাৰে সাকো পাৰি দি গাথিৰে গুৰা খাই ভাই বুলি যাবলৈ দুটি
 হাত আজলি পতা আদি গীত কেইটাৰ অতি নিভাঁজ অসমীয়া সুৰে
 সকলোৰে অন্তৰ যেন ফুন্তকৰ কাৰণে হলেও কোনোবা এখন ৰাজ্যলৈ
 লৈ-যায় ।^৫

৪. প্ৰসেনজিৎ কুমাৰ গোস্বামী : ল'ৰাৰ-মিত্ৰদেৱ, প্ৰ:প্ৰ: ১৯৮৭, পৃ: ২২

৫. পদমধৰ চলিহা : প্ৰাগুক্ত গ্ৰন্থ, আগকথা

'গীতি শতদল'ৰ গীতসমূহক গীতিকাৰে চাৰিটা ভাগত
ভাগ কৰিছে। প্ৰথম ভাগটিৰ নাম দিছে 'স্বদেশ-প্ৰীতিমূলক',
দ্বিতীয় ভাগক 'ভক্তিমূলক', তৃতীয় ভাগক 'বিবিধ বিষয়ক' আৰু
চতুৰ্থ ভাগক 'লঘু বিষয়ক'।

'স্বদেশ-প্ৰীতিমূলক' বিভাগত সন্নিবিষ্ট ভাষা বিষয়ক
গীত "'চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী'" গীতটিয়ে যেনেকৈ অসম
সাহিত্য স্ভাৰ উদ্বেবাধনী গীত হিচাপে স্বীকৃতি পাই যিত্ৰেদেৰ মহন্তক
এক বেলেগ আসনত বহুৱালে তিক তেনেকৈ তেওঁৰ গীতি শতদলত সন্নিবিষ্ট
'দেশ বিষয়ক' বুলি উল্লেখ কৰা "'অসম অসম সোণৰ অসম'" নামৰ
গীতটিত যাতৃভূমি অসম আইৰ প্ৰতি যি ভক্তি প্ৰদান কৰিলে লগতে
সৌন্দৰ্যৰ যি চিত্ৰ আঁকিলে সিয়ো মহন্তক বেলেগ আসনত স্থাপন
নকৰাকৈ নাথাকে। অন্যহাতেদি 'স্বাধীনতা দিবস' উপলক্ষে ৰচিত
গীত 'স্বাধীন আকাশ, স্বাধীন বতাহ' নামৰ গীতটিত স্বাধীন
অসমৰ গৌৰৱময় ঐতিহ্য বহন কৰাই নহয় এই গীতটিয়ে মহন্তৰ অন্তৰত
স্বাধীনতাৰ সুৰধ্বনি নদী-নিজৰাতো সুন্দৰ ভাবে প্ৰতিধ্বনিত
কৰোৱাইছে।

দিহিং দিচাং যানাহ দিখৌ
ধনশিৰী সৌ খৌকি বাখৌ
বাজিল আকৌ
যাউতি যুগৰ
স্বাধীন সুৰৰ গান ॥
স্বাধীন আমাৰ প্ৰাণ
স্বাধীন আমাৰ প্ৰাণ ॥

'গীতি শতদল'ৰ গীত সমূহৰ বিষয়ে শ্ৰীঅন্নীধৰ

বৰুৱাই এনে ধৰণে মন্তব্য দাঙি ধৰিছে ---

: বিশাল সমুদ্ৰৰ বুকুত উত্তাল তৰঙ্গ উল্লিখিত হোৱাৰ দৰে
'গীতি শতদল'ৰ এশটি গীতৰ যাজেদি গীতিকাৰ - -
— মহন্তদেৱৰ অন্তৰ উপচি পৰা প্ৰাণময় কাব্যিক
অনুভূতি হৃদয়ময় সঙ্গীতেৰে অতি মনোৰম ভাৱে প্ৰকাশিত
হৈ উঠিছে। ভাৱৰ গভীৰতা, নিৰ্ভাঁজ শব্দৰ প্ৰয়োগ আৰু
সৰল আন্তৰিকতা পূৰ্ণ কাব্যিক অনুভূতিময় কবি প্ৰাণৰ
স্বপ্নদনত 'গীতি শতদল'ত গীতৰ সৌন্দৰ্য্য স্ৰোণত সুৰুগা
চৰোৱাৰ দৰে মনোৰম হৈছে।^৬

'গীতি শতদল'ত অন্তৰ্ভুক্ত ভক্তিমূলক গীত সমূহৰ বিষয়ে পদমধৰ

চলিহাই এনেদৰে অভিমত দিয়ে ----

: ভক্তিমূলক গীত বিলাকতো বৰ্তমান লেটুগ্ৰাম সত্ৰাধিকাৰ
মহন্তদেৱৰ বসময়ী ভক্তিৰ পূত মন্দাকিনী বৈ যোৱা
দেখিবলৈ পাওঁ। তাৰে গোটা দিয়োক গীত শংকৰ
মাধৱৰ আৰ্হি হৈ বুজবুলি ভাষাত আৰু দুই এটি গীত
সংস্কৃত স্তোত্রৰ আভাস লৈ ৰচা হৈছে। মহাপুৰুষ বন্দনাৰ
দায়াদ চন্ডিাবৰ, নন্দ কুম্ভবৰ, বিবিধ গুণাকৰ, বৈষ্ণৱ
পুজাকৰ শংকৰদেৱৰ পদপংকজত কিছুৰে সেরা জনোৱা
ঘোষাটি অতি মনোৰম হৈছে। সেইদৰে জ্ঞান আৰু
বৈৰাগ্যৰ অৱতাৰ শংকৰ-মাধৱ যুগল পুৰুষৰ দুখনি সৰগী
বীণ একেটি সুৰত লীন হোৱা বুলি বৰ্ণোৱা বন্দনাটিও
চিত্তাকৰ্ষক। সাতালি পৰেবত বাৰিষি আৰ্হি যেন ভাগৰত
পাৰ নচলাই হৈ পাৰৈয়াক ঘাটত নাহু চপাই দিবলৈ কাতৰ
আশ্বান জনোৱা গীতটোতো এটি গভীৰ আধ্যাত্মিক
তত্ত্বৰ অৱতাৰণা উপাদেয় হৈছে।^৭

৬. অন্নীধৰ বৰুৱা : পুৰুষ : গীতি শতদলত কবি মিত্ৰদেৱ মহন্ত :

শুদ্ধা-অৰ্ঘ্য, প্ৰ:প্ৰ: ১৯৬০, পৃ: ২৪

৭. পদমধৰ চলিহা : আগকথা, গীতি শতদল, প্ৰ:প্ৰ: ১৯৫৯,

মাধৱ কন্দলি, ভট্টদেৱ, ৰামসৰস্বতী আদি পূৰ্ব আদি
 কবিসকলে যি ভাষা জননীৰ স্নেহা কৰি থৈ গৈছে যিহেতু মহন্তয়ো
 সেই 'চিৰ চেনেহী ভাষা জননী'ৰ পূজাকে কৰাত আত্মনিয়োগ কৰিছে ।
 মহন্তৰ এই মহৎ কল্পনা সঁচাকৈয়ে গভীৰ জাতীয় প্ৰেমৰ পৰিচায়ক । কবি ,
 গীতিকাৰ মহন্তৰ দৃষ্টিত এই ভাষা জননী হৈ পৰিছে 'শৌৰ্য্যে বীৰ্য্যে
 অসম্যা সপোন সুম্যা জননী' । সৰগৰ পোৱাল বাখৰে খঁচিও নন্দন কাননৰ
 অৰূপ সৌন্দৰ্য্যকৈয়ো ভাষা জননী অতি যনোৰম আৰু এই যনোৰম ভাষা
 জননীৰ পূজাৰ বেদীত যিহেতু তেওঁ দীন সন্তান হোৱা হেতুকে অন্য একো
 দিব নোৱাৰিলেও অন্তত: 'মূৰৰ চুলিৰে পাৰ ফলচি দিও, দেহাৰে পাৰি
 দিও আঁকো' বুলি জননী পূজাত অগ্ৰসৰ হোৱাৰ যি মহৎ আত্মলিখিয়া
 তেওঁ প্ৰদৰ্শন কৰিছে সি সঁচাকৈয়ে মহন্তৰ জাতীয় প্ৰীতি আৰু স্বদেশ নিষ্ঠাৰ
 উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন ।

ইংৰাজ কবি ৰবাৰ্ট ব্ৰাউনিঙে স্বদেশক গভীৰ ভালপোৱাৰ
 বিজোল হৈ 'মাই হাৰ্ট ইজ ইন হাইলেণ্ডছ' বুলি কৈ স্বদেশৰ প্ৰতিটো
 সৰুপদৰ মাজতে দেশ মাতৃকাৰ ৰূপ দেখাৰ দৰে যিহেতু মহন্তয়ো প্ৰকৃতিৰ
 মনোমুগ্ধকৰ দৃশ্যৰাজিৰে পৰিবেষ্টিত অসম দেশৰ ইষং স্ৰেণীয়া সৌন্দৰ্য্য
 মুগ্ধ হৈ মূৰৰ ৰাগিনী তুলিছে এনেদৰে ----

আই তোৰ চেনেহী মুখ
 দেখিলে পাহৰো দুঃখ
 চেনেহী কোলাৰে আচলতে আছে
 সাত্তো সৰগৰ মুখ ।

'গীতি শতদল'ত অন্তর্ভুক্ত বহুতো গীতৰ মাজেদি মহন্তৰ
 অন্তৰ ভৰিণৰা জাতীয় প্ৰেমৰ ভাৱধাৰা বৈ গৈছে। আজি স্বাধীন
 ভাৰতৰ যি দলাদলি, উচ্চ-নীচৰ ভাৱৰ বিচাৰ কৰিবলৈ যোৱাৰ
 প্ৰয়োজন নাই। 'সমাজ তোমাৰ, তুমি সমাজৰ' এই ভাৱ অন্তৰত লৈ
 'ন্যায়ৰ গৌৰৱ যাউতি যুগীয়া' বুলি ভাবি স্বদেশ সেৱাত আত্ম
 নিয়োগ কৰিবলৈ গায়ক কবিয়ে দেশবাসী সকলক জনোৱা আহ্বানো
 সঁচাকৈয়ে সময়োপযোগী। মহন্তৰ গীতৰ লহৰে অন্তৰ সমাজৰ বুদ্ধ দুৱাৰ
 খুলি নতুন সংস্কাৰ কৰাৰ সজ্জান দিছে।^৬

মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ লিখনি সমূহত ঠায়ে ঠায়ে দুই এটা
 সংস্কৃত শব্দ প্ৰয়োগ হ'লেও বাকী সকলো নিভাঁজ অসমীয়া ভাষাৰ
 শব্দৰাজিৰে পৰিপূৰ্ণ। নিভাঁজ অসমীয়া ঘৰুৱা শব্দৰ ব্যৱহাৰ মিত্ৰদেৱ
 মহন্তৰ ৰচনামণ্ডলীৰ এক বৈশিষ্ট্য 'আঁচলৰ গাঁঠিত ধন', 'চিত কঁঠুৱা',
 'মন পতলুৱা', 'পাণৰ লগুণ-গাঁঠি', 'প্ৰেম মাথৈ লতা 'কাঁচীৰে কাটিল',
 'পানী গামোছাৰ আগত টুপলি' আদি নিভাঁজ ঘৰুৱা শব্দবোৰৰ প্ৰয়োগ-
 গত 'গীতি শতদল'ৰ গীত সমূহে সোণত সুৰগা চৰাইছে।

এই প্ৰসংগত 'গীতি শতদল'ৰ পাতনিত পদমধৰ চলিহাই

লিখা অভিমত দাঙি ধৰিব পাৰি ----

৬. অৱনীধৰ বৰুৱা : শূদধা অৰ্ঘ্য : পুৰুষ : গীতিশতদলৰ কবি মিত্ৰদেৱ
 মহন্ত, প্ৰ:প্ৰ: ১৯৬০, পৃ: ২৫

সেউজীয়া আঁচলে আঁচলে নাচনী কুলৰ মেলা পতা,
বিৰিণা বিৰিখে দহি বাটি দিয়া, লুইতে শেল বহা,
ৰান্ধনী বেলিয়ে আশা পালি পালি বোৰতী নৈ
ভুলোৱা, নামৰ সুৰ বৈ বৈ শূনি সোণৰ অসমৰ চেনেহী
কোলাৰ আঁচলত সাতো সৰগৰ সুখ থকা মাতৃ বন্দনাটি
সুৰ শিল্পী মিত্ৰদেৱে এটি বিটোপন মানস চিত্ৰ অংকন
কৰিছে ।

'স্বপ্নলেখা'ৰ দ্বিতীয় খণ্ডত অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাই
গীতি শতদলৰ ওপৰত এটি সুন্দৰ মন্তব্য দাঙি ধৰিছে এনেদৰে ---

'শতদল'ৰ প্ৰতিটি পঁহিতে একোটি গীতৰ সুললিত মূৰ্ছনা
লাগি আছে । ১১০

০. ০৪.০৯ মদ হলা হল মিত্ৰদেৱ মহন্তৰ এখন ক্ষুদ্ৰ গীতৰ পুথি ।

পুথিখন লেখকৰ সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত আৰু প্ৰকাশকো নিজেই । মূল্য : ২ টনা
(১২ নম্বা পইচা) যুদ্ৰিত হৈছে জনমভূমি প্ৰেছ, যোৰহাটত । প্ৰকাশনৰ চন
তাৰিখ উল্লেখ নাই ।

১৯২৭ খ্ৰিষ্টাব্দৰ ডিচেম্বৰ মাহত নাগপুৰত বহা মহাত্মা
গান্ধীৰ অসহযোগ আন্দোলনৰ সিদ্ধান্ত অনুসৰি মাদকদ্রব্য নিবাৰণৰ
প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি জয়নাদে ৰচনা কৰা "নির্মূল হো মদ হলাহল" নামৰ

১. পদমধৰ চলিহা : পাতনি, গীতিশতদল, প্ৰ:প্ৰ: ১৯৫৯,

১০. অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা : স্বপ্নলেখা, দ্বিতীয় খণ্ড, দ্বি:প্ৰ: ১৯৯৫,

পৃ: ১০০

সমবেত গীত এটিৰ ইংৰাজী, অসমীয়া, হিন্দী আৰু বঙলা এই চাৰিটি ভাষাত অনূদিত কৰি একত্ৰ কৰা হৈছে। ভাৰতত যি যদ নিৰ্বাৰণ আন্দোলন গঢ়ি উঠিছিল তাৰে সন্দৰ্ভত জয়নাদৰ এই গীতটি বচিত। গীতৰ ভাষা প্ৰাঞ্জল। গীতটিয়ে সমবেত গীতৰূপে স্বীকৃতি পাইছে। যাদকদ্রব্য নিৰ্মূলৰ অৰ্থে এই সমবেত গীতটো যথোপযুক্ত হৈছে আৰু মানুহৰ অন্তৰত নৱ জাগৰণৰ চেতনা প্ৰবাহ বোৱাৰ পৰা হৈছে।

‘মদ হলাহল’ (Liquor, the deadly poison) ক লিখকে সমবেত গীত নুবুলি সমদল গীতহে বুলিছে। গীতটিৰ মৌলিকতা মহন্তই দাবী কৰিব নোৱাৰিলেও তেওঁৰ অনুবাদ ক্ষমতা আৰু ভাষাৰ লালিত্যতা অতি সুন্দৰ আৰু নিখুঁত।

=====